Minister
Edukacji

DKO-WEK.055.4.2024.MS
Warszawa, 29 października 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-20-479/24

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie Senator RP Pani Ewy Moniki Kaliszuk złożone na 20 posiedzeniu Senatu w dniu10 października b.r. w sprawie możliwości zmian zasad wyboru języka obcego nowożytnego na egzaminie ósmoklasisty.

Szanowna Pani Senator,

w związku z poruszoną przez Panią kwestią możliwości wyboru przez ucznia języka obcego nowożytnego na egzaminie ósmoklasisty, proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

W polskim systemie edukacji, każdy etap kształcenia kończy się egzaminem zewnętrznym. Obecnie są to: egzamin ósmoklasisty, egzamin maturalny, egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, egzamin zawodowy i egzaminy eksternistyczne. Zasadniczym celem przeprowadzania egzaminów zewnętrznych jest stworzenie warunków dających możliwość dokonywania oceny wiadomości i umiejętności uczniów oraz absolwentów według jednakowych kryteriów. Dzięki takiemu systemowi wyniki egzaminów zewnętrznych są porównywalne w skali ogólnopolskiej.

Egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej dla trzech przedmiotów: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego[1]. W klasach IV–VIII szkoły podstawowej uczniowie uczą się dwóch języków obcych nowożytnych, jako przedmiotów obowiązkowych. Pierwszy z języków nauczany jest od klasy I (w ramach edukacji wczesnoszkolnej) i kontynuowany do końca klasy VIII. Od klasy VII rozpoczyna się nauka drugiego języka obcego nowożytnego. Prawo oświatowe daje uczniowi (formalnie jego rodzicom) prawo wyboru języka obcego nowożytnego, z którego przystąpi do

[1] USO art. 44zu ust.3.

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

egzaminu[2], zawężając jednak możliwość wyboru do jednego z języków których uczył się w szkole w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych[3]. Ograniczenie takie jest ściśle związane z funkcją diagnostyczno-ewaluacyjną, jaką przede wszystkim pełni egzamin ósmoklasisty. Funkcja ta, pozwala zweryfikować w jakim stopniu zostały zrealizowane wymagania sformułowane w podstawie programowej dla danego etapu edukacyjnego. Pozwala zatem określić, na jakim poziomie uczniowie opanowali kompetencje językowe w okresie nauki w szkole podstawowej. Celem wprowadzenia tak skonstruowanej zasady egzaminacyjnej[4] jest rozpoznanie, w skali ogólnopolskiej i według jednakowych standardów wymagań, efektywności nauczania języka obcego nowożytnego w odniesieniu do pracy samej szkoły i w odniesieniu do wiadomości i umiejętności nabytych przez uczniów.

Analiza standardów wymagań egzaminacyjnych (w szczególności analiza umiejętności i wiadomości objętych sprawdzaniem, zakresu tematycznego tekstów stanowiących podstawę zadań oraz struktur leksykalno-gramatycznych objętych egzaminem) pozwala na stwierdzenie, że ten jednakowy dla wszystkich uczniów szkoły podstawowej egzamin zaprojektowano tak, by mogli mu sprostać uczniowie realizujący podstawę programową kształcenia ogólnego w wymiarze określonym w rozporządzeniu o ramowym planie nauczania. Zakres i stopień trudności pozwala na sprawdzenie, w jakim stopniu szkoła ukształtowała kompetencje założone w podstawie programowej dla szkoły podstawowej.
Analiza taka będzie możliwa tylko wówczas, jeżeli będzie można porównać efektywność nauczania w tym samym okresie (dany etap edukacyjny) i w takim samym wymiarze czasu nauczania (liczba godzin przeznaczonych na naukę języka obcego nowożytnego w cyklu nauczania). Tak więc zamysłem prawodawcy było stworzenie takich samych warunków organizacyjnych do nabycia określonych umiejętności językowych dla uczniów szkół podstawowych we wszystkich szkołach na terenie kraju, bez względu na status społeczny i region.

Zgodnie z przepisami uczeń szkoły podstawowej, aby uzyskać świadectwo ukończenia tej szkoły i przystąpić do procesu rekrutacyjnego do szkoły ponadpodstawowej, musi przystąpić[5] do egzaminu ósmoklasisty. W związku z tym prawodawca wskazał jako przedmioty egzaminacyjne wybrane przedmioty obowiązkowe ujęte w ramowym planie nauczania dla szkoły podstawowej. Należy przy tym pamiętać, że egzamin ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla języka obcego nowożytnego nauczanego od klasy IV szkoły podstawowej, stanowiącego kontynuację nauczania tego języka w klasach I-III. Oznacza to, że niezależnie od tego, czy uczeń wybrał na egzaminie ósmoklasisty język obcy nowożytny, którego uczył się w szkole od klasy IV, czy też od klasy VII, będzie zdawać go na tym samym poziomie wymagań[6].

Sytuacja dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy pobierającymi naukę w polskich szkołach, została ukształtowana na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* (Dz. U. z 2024 r. poz. 167, z późn. zm.[7]) oraz wydanym na jej podstawie (art. 59) rozporządzeniu[8].

[2] USO art. 44zy ust.1 pkt.1.
[3] USO art. 44zu ust.4
[4] Konieczność zdawania języka, którego uczeń uczył się w szkole.
[5] Niekiedy podaje się dla porównanie przykład egzaminu maturalnego. Należy jednak pamiętać, iż egzamin maturalny jest dobrowolny i stąd istnieje możliwość przytępienia do egzaminu z języka obcego nowożytnego, którego uczeń nie uczył się na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. Warto również zaznaczyć, iż w przypadku egzaminu ósmoklasisty nie występuje „próg zdawalności".
[6] USO art. 44zu ust. 4a.
[7] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 232, 834, 854, 858, 1089 i 1222.
[8] Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. 2023 poz. 2094 z późn. zm.)

Uczniowie ci, którzy podjęli naukę w Polsce po dniu 24 lutego 2022 r., są obowiązani przystąpić do egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego, którego uczyli się w szkole w Polsce w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Wykaz języków obcych nowożytnych, jest taki sam jak dla pozostałych uczniów szkół podstawowych. Uwzględniając jednak szczególną sytuację dzieci z ogarniętej wojną Ukrainy, przyjęto założenie, iż nie wszyscy spośród ww. uczniów mogą kontynuować w Polsce naukę tego języka obcego nowożytnego, którego uczyli się przed wojną w ojczyźnie. Zasadnym jest umożliwienie im wyboru zdawania na egzaminie ósmoklasisty tego języka obcego nowożytnego, którego uczyli się najdłużej i z którego mają szansę otrzymać najlepszy wynik na egzaminie, niezależnie od tego czy uczyli się tego języka w szkole w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, czy też nie.

Przedstawiając powyższe, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej przeanalizuje możliwość i konsekwencje wprowadzenia rozwiązania o które postuluje Pani Senator również w przypadku innych uczniów cudzoziemskich.

Na koniec pragnę odnieść się do przykładu przywołanego przez Panią Senator. Należy zauważyć, iż w tej konkretnej sprawie można doszukać się pewnej nieprawidłowości w postępowaniu dyrektora szkoły podstawowej, do której przyjęto ucznia. Otóż w świetle obowiązujących przepisów[9], uczeń przybywający z zagranicy jest kwalifikowany do odpowiedniej klasy oraz przyjmowany (przez dyrektora szkoły) do klas II–VIII publicznej szkoły podstawowej na podstawie dokumentów[10]. W dokumentach tych zapewne znajdowała się informacja, jakich języków nowożytnych dziecko się uczyło. Dysponując taka wiedzą, dyrektor powinien poinformować rodziców ucznia, iż uczeń przystępuje do egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego, którego uczył się w szkole w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych[11]. W takiej sytuacji rodzice mogliby podjąć decyzję o zapisaniu dziecka do szkoły, w której możliwa jest nauka języka francuskiego[12]. Tym samym, uniknięto by sytuacji, w której uczeń musi przystąpić do egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego, którego (jak należy wnioskować z Pani pisma) nie uczył się.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

[9] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. 2023 poz. 2301) – dalej: rozporządzenie o kształceniu uczniów przybywający z zagranicy.

[10] Rozporządzenie o kształceniu uczniów przybywający z zagranicy §4 ust. 2 pkt. 1, 2.

[11] USO art. 44zu ust.4

[12] Prawo oświatowe nie przewiduje możliwości zdawania egzaminu ósmoklasisty z języka niderlandzkiego - rozporządzenie o egzaminie ósmoklasisty § 13.